

Särskilda ungdomshem (SiS)

**Vet du vilka
rättigheter du har?**

Till dig som är inskriven på ett särskilt ungdomshem

De särskilda ungdomshemmen drivs av Statens Institutionsstyrelse (SiS). Om du är inskriven på ett särskilt ungdomshem får vissa tvångsåtgärder, så kallade särskilda befogenheter, användas mot dig. Det gäller om du är omhändertagen med stöd av 3 § LVU eller har blivit dömd till sluten ungdomsvård.

Om du är dömd till sluten ungdomsvård har du rätt att få veta varför du är dömd. Du har rätt att läsa din dom och få den förklarad för dig om det är något du inte förstår. Din advokat eller någon av personalen kan hjälpa dig med det. Du kan fråga flera gånger. Om du har synpunkter på domen ska du ta upp det med din advokat.

När du kommer till ett särskilt ungdomshem ska du få information om de ordningsregler, rutiner och andra anvisningar som finns på hemmet. Det kan handla om regler för att vistas utanför ungdomshemmet, att ringa och skriva brev, att dina brev i vissa fall kan granskas eller att kroppsvisitation kan göras i vissa fall.

Vilka särskilda tvångsåtgärder finns?

Du får hindras från att lämna ungdomshemmet av personalen

Om du redan har rymt, är det polisen som återför dig till hemmet.

Dina rättigheter att ringa och ta emot telefonsamtal, ta emot besök samt vistas utanför hemmet kan begränsas

SiS kan neka dig att ta emot besök eller tala i telefon om det anses olämpligt för dig. Personalen på hemmet kan avlyssna dina samtal genom att sitta med i samma rum som du och höra vad du säger, men inte vad den du pratar med säger.

Du har alltid rätt att kontakta din advokat eller myndigheter. Du har möjlighet att överklaga beslut som fattats med stöd av lagen om sluten ungdomsvård.

”När man fastnat någonstans kan man få en andra chans”

Granskning av brev

Chefen på institutionen kan bestämma att dina brev ska granskas. Det är också bara han eller hon som får öppna och ta del av brev eller paket. Anledningen till att dina brev granskas kan till exempel vara för att skydda dig från risker eller att brev kan innehålla något som du inte får ha. Men brev mellan dig och t.ex. din socialsekreterare eller advokat får inte granskas.

Vård vid låsbar enhet

Särskilda ungdomshem har både öppna och låsbara enheter. Om du är placerad på hemmet på grund av ditt eget beteende kan du placeras på en låsbar enhet om det är nödvändigt. Det kan i så fall ske på grund av din, övriga intagnas eller personalens säkerhet eller om det är nödvändigt för att genomföra vården.

Om du är dömd till slutna ungdomsvård kommer du först till en låsbar enhet. Men så snart det är möjligt ska du få möjlighet till öppnare former.

Vård i enskildhet

Om du är på en låsbar enhet kan du hindras från att träffa andra på hemmet om det är nödvändigt för dina speciella behov av vård, din eller andras säkerhet. Sådan vård ska inte pågå längre än vad som behövs och behovet ska omprövas minst var sjunde dag. Vården får pågå högst två månader i följd.

Hållas i avskildhet

Om du uppträder våldsamt, till exempel slår sönder möbler, försöker slå personal eller andra på hemmet kan du låsas in för dig själv. Andra skäl kan vara att du är så påverkad av berusningsmedel att du inte klarar att hålla dig till ordningen. Om du hålls avskild innebär det oftast att du förs till ett särskilt avskiljningsrum.

Om du är under 15 år när du avskiljs, ska en läkare omedelbart yttra sig över om det t.ex. finns medicinska skäl mot en avskiljning. Om läkaren begär det, ska den genast avbrytas.

Avskiljningen ska avslutas så fort som möjligt och får inte pågå längre än 24 timmar i sträck. Du ska stå under ständig uppsikt av personalen när du hålls avskild.

Omhändertagande av egendom

Du får inte ha narkotika, alkohol eller andra berusningsmedel eller dopningsmedel på hemmet. Du får inte heller ha redskap som kan användas för missbruk av narkotika.

Du får inte ha vapen, knivar och andra tillhyggen som kan skada dig, personalen eller andra ungdomar på hemmet.

Även andra saker kan omhändertas om det försvårar vården.

Det är bra om du lämnar in värdefulla saker för frivillig förvaring på hemmet.

Kroppsvisitation och ytlig kroppsbesiktning

Kroppsvisitation innebär en undersökning av dina kläder, t.ex. känna i fickorna eller leta igenom en väska eller något annat du har med dig.

Du kan kroppsvisiteras när du kommer till hemmet för första gången eller efter en permission, för att kolla upp att du inte har med dig något som du inte får ha med på institutionen som t.ex. narkotika. Du kan kroppsvisiteras även vid andra tillfällen under din tid på hemmet om det finns misstankar om att du har saker som du inte får ha.

Ytlig kroppsbesiktning innebär en yttre granskning av din nakna kropp. Du får ta av dig dina kläder så att personal kan se på din kropp naken. Personalen får inte ta på din kropp annat än ditt hår.

Vid kroppsvisitation eller vid ytlig kroppsbesiktning ska det visas stor hänsyn och respekt mot dig och helst bör ett vittne närvara.

Om du är flicka bör besiktningen utföras av kvinnlig personal och om du är pojke av manlig.

Ditt rum kan visiteras även om du inte är där.

Om ditt rum har genomsökts när du inte är där har du rätt att i efterhand få reda på detta.

Urinprov m.m.

Du kan när som helst under din tid på hemmet vara skyldig att lämna blod-, urin- eller utandningsprov. Det görs för att kontrollera att du inte är påverkad av t.ex. alkohol eller narkotika. Det måste finnas en misstanke om att du kan vara påverkad av något av dessa medel för att få ta prov.

Om du inte vill lämna ett urinprov eller du har lämnat ett positivt prov är detta ingen grund för bestraffning. Däremot kan behandling och andra insatser för dig behöva anpassas efter resultatet.

Dokumentation

Du har rätt att få läsa det som skrivs om dig. Alla beslut som tas och som rör dig ska dokumenteras i din journal. Besluten ska vara tydligt motiverade. Du har rätt att få tydlig information om hur du kan överklaga dem.

Beslut som du kan överklaga

Om du har fyllt 15 år kan du överklaga beslut som fattas om dig. De beslut som fattas på det särskilda ungdomshemmet och som du kan överklaga är:

- förbud att i ett särskilt fall tala i telefon eller ta emot besök
- vård i enskildhet eller att du ska hållas avskild
- förstörande eller försäljning av din egendom.

Om du inte fyllt 15 år är det en eller båda dina föräldrar som kan överklaga besluten.

Vart vänder du dig med dina synpunkter?

Om du är missnöjd med något i vården du får ska du i första hand prata med personalen på ungdomshemmet eller med din socialsekreterare.

Om du tycker att de inte lyssnar på dig eller att dina rättigheter inte respekteras har du rätt att vända dig till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). IVO har så kallad tillsyn över SiS verksamhet. Det innebär att IVO ska kontrollera att brister och förhållanden rättas till. Men IVO kan inte ändra ett beslut som fattats av en socialnämnd, en domstol eller av SiS.

IVO kommer på tillsynsbesök två gånger per år.

Du har rätt att prata ensam med IVO när de gör en tillsyn, utan dina föräldrars tillstånd och utan att de är med. Du bestämmer själv om du vill prata med IVO.

Du har rätt att vara anonym om du kontaktar IVO, men om IVO ska kunna åtgärda något missförhållande eller liknande måste de veta namnet på det ungdomshem du vistas på.

Kontakt

Min kontaktperson på hemmet:

Min socialsekreterare:

Telefon till socialtjänsten:

Undrar du över något som rör din placering kan du ringa till IVO:s barntelefon. Öppet mån–fre 8–18.

020-120 06 06

e-post: beratta@ivo.se
www.ivo.se/beratta

Inspektionen för vård och omsorg (IVO)
Box 45184, 104 30 Stockholm